

WOERDEN OP EEN PENNING VAN DE GEBROEDERS DE WITT

door Ir. F.A. Nelemans te Wassenaar

Bij het Koninklijk Penning Kabinet in Den Haag berust een penning waarop op de voorzijde de gebroeders de Witt staan afgebeeld terwijl op de keerzijde een landschap in vogelvlucht is gegraveerd waarvan het middelpunt wordt gevormd door de vestingstad Woerden. Het exemplaar is een van de vele penningen welke werden vervaardigd naar aanleiding van de moord op de de Witten op 20 augustus 1672. ¹⁾

De penning is van zilver gegoten, enigszins ovaal van vorm met afmetingen van 48 bij 52 mm. Op de voorzijde is het dubbele naar rechts gewende borstbeeld van de gebroeders afgebeeld. De keerzijde stelt een grafplaat voor, omringd door op de dood betrekking hebbende attributen als cherubijnen met gedoofde fakkel, gevleugelde zandloper met wierrookvaten en aksens en doods-hoofd met knoken en palmtakken.

Deze penning, welke in verband met de politieke

situatie in die tijd ook wel pas jaren na dato openbaar werd ²⁾ is ons overgeleverd met een grote diversiteit in de afwerking van de grafplaat op de keerzijde. ³⁾

In het algemeen staat hierop een vers, dat betrekking heeft op de moord, dan wel de afbeelding met de lijken aan de klimpaal van de galg op het buitenhof. ⁴⁾

Op de grafplaat van de penning van Woerden is echter de volgende voorstelling ingegraveerd. Op de voorgrond rent een gekroonde figuur met een koppel windhonden naar de poort van een vesting waarboven de naam Woerden staat geschreven. Meer op de achtergrond is net zo'n figuur met een koppel windhonden op weg naar een links boven nog net zichtbare stad waarvan zij echter worden weerhouden door de Voorzienigheid, die met een zwaard in de rechts boven uit de wolken komende arm de riemen van de honden doorsnijdt.

Men ziet op de prenten uit die tijd vaker, dat voorvallen welke niet gelijktijdig plaats vonden, op een plaat tesamen werden afgebeeld. Windhonden symboliseerden destijds het begrip begeerte of verlangen.

Gaat men er van uit, dat op de grafplaat uitgebeelde scènes in 1672 plaats hebben gevonden, dan kan op de gegraveerde afbeelding zijn weergegeven dat (de twee veldheren van) Lodewijk XIV weliswaar Woerden hebben bezet, maar dat het veroveren (door zijn beide aanvoerders) van verdere - Hollandse - steden door de Voorzienigheid werd voorkomen.

¹⁾ Catalogus Koninklijk Penning Kabinet (K.P.K.) no. 1094.

²⁾ De Navorscher, 1900, p. 57-69.

³⁾ K.P.K. no. 1090-1096.

⁴⁾ Ontleend aan de voorstelling op de vierde plaat van de ets van de moord door Romein de Hooghe (Frederik Muller no. 2401).

